U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Karla Šimky, JUDr. Jaroslava Hubáčka, JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Bohuslava Hnízdila v právní věci žalobce: **V. S.**, zastoupený JUDr. Evou Poláčkovou, advokátkou se sídlem Starobrněnská 13, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 15. 4. 2011, č. j. 56 Az 95/2010 – 23,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádnému z účastníků **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna advokátky JUDr. Evy Poláčkové **se určuje** částkou 5760 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 15. 4. 2011, č. j. 56 Az 95/2010 – 23, zamítl žalobu podanou žalobcem (dále jen „stěžovatel“) proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ze dne 22. 7. 2010, č. j. OAM-245/ZA-14-ZA04-2010, kterým byla žádost stěžovatele o udělení mezinárodní ochrany zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle ust. § 16 odst. 1 písm. f) zákona č. 352/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že i když se stěžovatel ve správním řízení a potom i v žalobě stručně zmínil, že již v zemi původu platil jako podnikatel vyděračům „výpalné“, je z jeho tvrzení zřejmé, že to nebyl důvod opuštění vlasti. Tímto důvodem byla nespokojenost po rozvodu a rozčarování z vývoje na Ukrajině. Stěžovatel neuváděl, že by se cítil pronásledován kvůli výpalnému. Důvody pro žádost o udělení mezinárodní ochrany spatřoval v událostech, které se mu staly až na území České republiky, přičemž se domnívá, že by mohly pokračovat i v případě návratu na Ukrajinu. Ani tyto obavy však nejsou důvodem pro udělení azylu podle ust. § 12, ani doplňkově ochrany podle § 14a zákona o azylu. Pokud byl v České republice v letech 2000 až 2002 terčem vydírání a bylo po něm požadováno tzv. výpalné, měl možnost se obrátit s žádosti o pomoc na policii. I po návratu na Ukrajinu se stěžovatel v případě problému může obrátit se žádostí o ochranu na příslušné bezpečnostní složky. Podle krajského soudu je

nezpochybnitelné, že původci pronásledování i vážné újmy podle zákona o azylu mohou být soukromé osoby, je však nezbytné, aby jednání představující pronásledování či vážnou újmu bylo možno přičítat odpovědnosti státu. Tato podmínka v případě stěžovatele nebyla naplněna. Stěžovatel netvrdil, že by před svým odjezdem z Ukrajiny někdy vyhledal pomoc policie z důvodu vydírání. V žalobě se domáhal uplatnění zásady non refoulement vůči své osobě. Aby bylo možno tuto zásadu vztáhnout na stěžovatele, musel by být uprchlíkem ve smyslu čl. 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků č. 208/1993 Sb. (dále jen „Úmluva“). Pokud je zjevné, že žadatel nemůže být uprchlíkem proto, že neuvádí žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování, není k aplikační přednosti čl. 33 Úmluvy důvod, neboť na takovou osobu předmětný článek nedopadá.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. V kasační stížnosti namítal, že ministerstvo nezkoumalo, zda nebyly dány důvody pro udělení humanitárního azylu a v tomto směru také kvalifikovaně, konkrétně a individuálně neposoudilo jeho případ stěžovatele. Stěžovatel uvedl, že pokud nehledal pomoc u orgánů policie České republiky, lze to vysvětlit jeho předchozí zkušeností s policií na Ukrajině. Pokud ministerstvo klade k tíži stěžovatele to, že se smířil s vyřízením svého podnětu, přehlíží další nedostatek v oblasti dodržování lidských práv, a to, že stát málokdy trestá veřejné činitele, kteří se dopustí zneužití pravomoci. Právě vylíčení skutečností, že se stal jak na Ukrajině, tak i v České republice obětí trestného činu vydírání, mělo najít odraz v zodpovědném a přísně individuálním posouzení jeho žádosti. Svým postupem následně pochybil i krajský soud, který nedostál své povinnosti, když nevěnoval odpovídající pozornost jeho námitkám, že pro jakékoliv správní uvážení v naznačeném směru chyběl konkrétně zjištěný skutkový podklad. Podle názoru stěžovatel správní orgán jeho žádost o udělení mezinárodní ochrany pouze schematicky a formálně projednal, aniž by se odpovědně zabýval tím, že jeho předchozí žádost byla také zamítnuta, a proto ji také podle ust. § 10a písm. e) zákona o azylu posoudil jako nepřípustnou. Stěžovatel tvrdí, že splnil podmínky pro udělení doplňkové ochrany ve smyslu ust. § 14a zákona o azylu. Ministerstvo bylo povinno se přesvědčivě vypořádat s otázkou možného udělení doplňkové ochrany. Nepostačí totiž pouhé zdůvodnění toho, že byly splněny podmínky ust. § 10a písm. a) zákona o azylu. Komplexní odůvodnění v tomto smyslu v napadeném rozhodnutí absentuje a obsahuje pouze kusé sdělení, že stěžovatel má možnost se obrátit v případě potřeby na kompetentní orgány své vlasti. Takové odůvodnění však stěžovatel považuje za nedostatečné. Krajský soud pak vadou nepřezkoumatelnosti zatížil i svůj rozsudek. Vzhledem k uvedenému stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedlo, že zjistilo náležitě skutečný stav věci a vyvodilo z něj závěr, který důkladně odůvodnilo. Potíže stěžovatele s vyděrači nelze považovat za azylově relevantní, neboť tyto nesouvisí se žádným z důvodů uvedených v ust. § 12 zákona o azylu. Navíc je zcela zřejmá absence jakékoliv snahy stěžovatele vyřešit situaci pomoci kompetentních orgánů, ať již co se týče potíží v České republice nebo v zemi původu. Ministerstvu, potažmo i soudu, je z informací z jeho činnosti známo, že na Ukrajině existují mechanismy, pomocí nichž má stěžovatel možnost řešit svoji situaci, a to i v případě nezákonného postupu policistů. Nelze přehlédnout, že

stěžovatel požádal o mezinárodní ochranu až po deseti letech svého pobytu v České republice poté, co v důsledku sporu s lidmi požadujícími od něho tzv. výpalné údajně přišel o možnost prodloužit si platnost svého cestovního dokladu, a následně i dlouhodobého pobytu. Ministerstvo proto navrhlo, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud, po konstatování přípustnosti části kasační stížnosti, se ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by totiž tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná.

Přesahem vlastních zájmů stěžovatelky, který ve věcech azylu jedině vede k meritornímu projednání kasační stížnosti, je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je, kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce, pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. To prakticky znamená, že přesah vlastních zájmů stěžovatelky je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v tomto řízení je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.

O přijatelnou kasační stížnost se tak prakticky může jednat v případě, že se kasační stížnost týká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu nebo jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně, přičemž rozdílnost v judikatuře může nastat na úrovni krajských soudů i Nejvyššího správního soudu. Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit tzv. judikatorní odklon. To znamená, že Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je na místě změnit výklad určité právní otázky řešené dosud správními soudy jednotně. Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky. O takové pochybení se může jednat především tehdy, nerespektoval-li krajský soud ustálenou judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu nebo krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. V této souvislosti je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že pokud by k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení, především procesního charakteru, proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby byla důvodem přijatelnosti kasační stížnosti.

Z výše uvedeného vyplývá, že je v zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech azylu, aby uvedl, v čem spatřuje, v mezích kritérií přijatelnosti popsaných výše, v konkrétním případě přesah svých vlastních zájmů, a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

Pokud se jedná o námitku nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu, lze odkázat na judikaturu Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 –

75, publ. pod č. 133/2004 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, publ. pod č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, ze dne 16. 12. 2008, č. j. 1 Ao 3/2008 - 136, publ. pod č. 1795/2009 Sb. NSS, všechny dostupné na www.nssoud.cz). Napadený rozsudek vyhovuje kriteriím přezkoumatelnosti, neboť se v něm krajský soud zabýval všemi žalobními námitkami stěžovatele. K námitce nepřezkoumatelnosti rozhodnutí ministerstva, čili k námitce ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., opřené o tvrzení, že se ministerstvo nezabývalo udělením doplňkové ochrany, je třeba uvést, že z odůvodnění rozhodnutí ministerstva je zřejmé, že se zabývalo existencí hrozby vážné újmy ve smyslu ust. § 14 a zákona o azylu a že důvody pro udělení doplňkové ochrany stěžovateli neshledalo. Tvrzení, že žádost stěžovatele byla posouzena jako nepřípustná podle ust. § 10a písm. e) zákona o azylu, neodpovídá obsahu správního spisu a obsahu rozhodnutí ministerstva, protože žádost stěžovatele byla meritorně posouzena a byla zamítnuta jako zjevně nedůvodná proto, že neuváděl žádné důvody svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo že mu hrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu. Také tvrzení, že ministerstvo klade k tíži stěžovatele skutečnost, že se s vyřízením svého podnětu smířil, a přehlíží další nedostatek v oblasti dodržování lidských práv, neodpovídá obsahu správního spisu a odůvodnění rozhodnutí ministerstva, neboť stěžovatel nikdy neuvedl, že by se před odjezdem do České republiky (k tomu došlo roku 1999) na ukrajinskou policii obrátil s nějakým svým problémem.

K námitce nesprávného právního posouzení otázky, že potíže stěžovatele s vyděrači, jichž se obává v zemi původu, představují hrozbu azylově relevantního pronásledování, Nejvyšší správní soud uvádí, že posouzením ochrany před útoky soukromých osob se již mnohokrát ve své judikatuře zabýval, a to zejména v souvislosti s potížemi občanů Ukrajiny. V rozsudku ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48 (publikovaném pod č. 169/2004 Sb. NSS, dostupném na www.nssoud.cz), Nejvyšší správní soud zdůraznil, že *„skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.“* V rozsudku ze dne 30. 6. 2005, č. j. 4 Azs 440/2004 – 53, dostupném na www.nssoud.cz, Nejvyšší správní soud vyslovil, že *„(p)otíže se soukromými osobami v domovském státě, spočívající např. ve vyhrožování, vydírání apod. nelze považovat bez dalšího za důvody pro udělení azylu. Za pronásledování se považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak, nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.“* V rozsudku ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 - 51 uvedl, že *žádost o azyl, jejímiž jedinými důvody jsou toliko potíže se soukromými osobami („mafií“) v domovském státě, spočívající ve vydírání žadatelky a ve výhružkách žadatelce a její dceři pro žadatelčiny podnikatelské aktivity, je podle § 12, § 13 odst. 1 a 2 a § 14 zákona o azylu, zřejmě bezdůvodná. Důvodem pro udělení azylu mohou být pouze tehdy, pokud by orgány domovského státu, u nichž by se žadatelka skutečně domáhala poskytnutí ochrany, nebyly schopny ochranu před takovým jednáním poskytnout. Na žadatele se v tomto případě nevztahuje ani překážka vycestování ve smyslu § 91 citovaného zákona.“*

Nejvyšší správní soud se již opakovaně zabýval i otázkou dostupnosti vnitrostátní ochrany v případě pronásledování ze strany soukromých subjektů. Z jeho konstantní judikatury, např. rozsudky ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008 – 57 a ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 – 62, dostupné na www.nssoud.cz, vyplývá, že se v případě pronásledování soukromými osobami musí postižená osoba v zásadě vždy obrátit nejprve s žádostí o pomoc na vnitrostátní orgány v zemi původu, pokud není zjevné, že tyto orgány nejsou schopny či ochotny účinnou ochranu poskytnout. V případě stěžovatele se o tuto situaci nepochybně nejedná, neboť je všeobecně známou skutečností, že na Ukrajině existuje právní systém poskytující obětem kriminální činnosti či hrozeb právní prostředky, jimiž se lze vůči takovému jednání bránit u příslušných státních orgánů. Stěžovatel se však před odjezdem do České republiky nepokusil této možnosti využít a jeho obecná nespokojenost se situací na Ukrajině není relevantním argumentem pro zpochybnění dostupnosti ochrany státními orgány Ukrajiny v případě, že jejich občané jsou vystaveni vydírání či vyhrožování (viz také rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 1. 2004, č.j. 5 Azs 25/2003 – 94, a ze dne 20. 7. 2005, č. j. 2 Azs 452/2004 – 56, dostupné na www.nssoud.cz.).

Stížní námitkou, že se ministerstvo nezabývalo možností udělení humanitárního azylu, se Nejvyšší správní soud nemůže zabývat, neboť tomu brání ust. § 104 odst. 4 s. ř. s., podle něhož není kasační stížnost přípustná, opírá-li se o důvody, které stěžovatel neuplatnil v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohl. V žalobě tento důvod nezákonnosti rozhodnutí ministerstva uveden nebyl přesto, že stěžovateli nic nebránilo jej uplatnit. Tato stížní námitka tak není přípustná.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje tedy dostatečnou odpověď na stížní námitky a Nejvyšší správní soud neshledal ani žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele.

Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost stěžovatele jako nepřijatelnou odmítl (§ 104a odst. 1 s. ř. s.).

Výrok o nákladech řízení se opírá o ust. 60 odst. 3 věta první za použití § 120 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byl-li návrh odmítnut.

Krajský soud stěžovateli ustanovil zástupcem advokátku podle ust. § 35 odst. 8 s. ř. s. a v takovém případě platí odměnu advokáta včetně hotových výdajů stát. Podle ust. § 7, § 9 odst. 3 písm. f) a § 11 odst. 1 písm. b) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, náleží advokátce odměna za dva úkony právní služby (první porada s klientem a doplnění kasační stížnosti) v částce 2 x 2100 Kč a podle ust. § 13 odst. 3 citované vyhlášky náhrada hotových výdajů v částce 2 x 300 Kč. Protože advokátka je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se její odměna o částku odpovídající této dani, kterou je povinna odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, tj. o 960 Kč. Celková částka odměny tedy činí 5760 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. září 2011

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu